

Фінансується
Міністерством закордонних справ Об'єднаного
Королівства

Фонд стратегічних програм

Підтримка діалогу щодо укладення Угоди про вільну торгівлю між Україною та ЄС

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ РОЗГЛЯДУ 1: ДЕРЖАВНІ ЗАКУПІВЛІ

Грудень 2008 року

СТА
ECONOMIC & EXPORT ANALYSTS LTD

505 Pinner Road, Harrow HA2 6EH, United Kingdom

Tel: (+44) 870 199 5835 Fax: (+44) 870 383 5011

office@ctaeconomic.com

www.ctaeconomic.com

Зміст

Преамбула

Контекст

Режим, що існує у ЄС

Режим, що існує в Україні

Питання для обговорення

Звіт склали

Кріс Косгроув, Марк Хейліер, Сергій Нерпій та Юрій Музика

Висновки та позиції, наведені у цьому звіті, належать його авторам та не обов'язково співпадають з позицією Уряду України, Міністерства Економіки України або Уряду Великобританії

Преамбула

Договір про вільну торгівлю між Україною та ЄС, скоріш за все, передбачатиме прогресивну апроксимацію українського законодавства із законодавством ЄС (acquis Європейського співтовариства) та запровадження взаємного доступу до відповідних ринків на усіх рівнях та на основі впровадження національного режиму.

Основною вигодою від цього для України має стати більш висока ефективність державних інвестицій в Україні (через нижчі, більш конкурентні цінові пропозиції), що має призвести до зростання урядових інвестицій (завдяки заощадженням на витратах на закупівлі) та збільшення обсягу торгівлі товарами та послугами, що пропонуються українськими підприємствами, які отримуватимуть контракти в рамках державних закупівель від країн ЄС.

Відповідні зацікавлені сторони та учасники переговорів повинні визначитися із наступними ключовими питаннями:

У якому обсязі та як швидко слід прийняти законодавство ЄС з питань державних закупівель, відповідні методи/практику, та забезпечити взаємний доступ

Відповідні зацікавлені сторони в Україні мають сформулювати власну позицію з цих ключових питань на основі аналізу низки факторів, які визначатимуть наслідки цих потенційних змін для зацікавлених сторін.

Можливості: рівень інтеграції залежатиме від рівня вигідності для України (як уявної, так і фактичної).

Здійснити реалістичну оцінку того, яку продукцію, послуги та роботи українські підприємства могли б постачати в рамках державного замовлення для країн ЄС, а також отримати розрахунки відповідної вартості товарів та послуг.

Отримати розрахунки підвищення ефективності витрачання державних коштів

Відповідні закони: Зміни у законодавстві, які необхідно буде забезпечити, залежатимуть від того, наскільки відрізняється існуюча законодавча база України від законодавчої бази ЄС.

Здійснити оцінку того, які зміни необхідно внести до українського законодавства для забезпечення відповідності законодавству ЄС з питань державних закупівель

Спираючись на аналіз необхідних кроків та рівень відповідності, визначити рівень "легкості" виконання кожного з кроків з урахуванням політичної реальності

Інституції: Дотримання вимог законодавства з питань державних закупівель вимагає наявності дієвої інституційної бази/структури.

Оцінити відмінності між інституційною базою, що існує в Україні, та інституційною базою, яка передбачена директивами ЄС

Спираючись на результати зазначеного вище аналізу, скласти перелік змін, які необхідно внести до існуючої інституційної бази, включаючи створення будь-яких нових відомств

Здійснити оцінку інституційного законодавства, необхідного для забезпечення ефективного впровадження

Адміністративна спроможність: Реалізація вимагатиме спроможності уряду та політиків здійснювати необхідні зміни та дієво застосовувати відповідні правила.

Оцінити наявність технічних експертів, спроможних розробляти та впроваджувати правила, подібні до правил ЄС

Оцінити потреби у відповідній навчальній підготовці для урядових відомств та державних підприємств

Оцінити рівень політичної волі та усвідомлення

Контекст

Переговори з питань державних закупівель передбачають забезпечення надання кожній із сторін доступу до отримання контрактів від уряду, що може включати центральні органи влади, регіональні органи влади та підприємства державної форми власності. Разом з тим, обсяг відповідного покриття можна обговорювати окремо для кожного сектору, так само як можна окремо обговорювати порогові рівні для застосування національного режиму, а також категорії контрактів (роботи, товари та послуги).

Сфера переговорів

Договір про вільну торгівлю між Україною та ЄС передбачатиме прогресивну апроксимацію українського законодавства до законодавства ЄС (acquis Європейського співтовариства) та запровадження взаємного доступу до відповідних ринків на усіх рівнях та на основі впровадження національного режиму. Це може поширюватися на державні контракти, концесії, контракти на постачання товарів, надання послуг та виконання робіт, укладені із комунальними підприємствами, державними підприємствами та приватними компаніями, які держава продовжує ефективно контролювати, або ж з комунальними підприємствами, які діють на основі наданих їм ексклюзивних прав. Крім того, дуже ймовірно, що ЄС вимагатиме запровадження незалежних та дієвих механізмів внутрішнього контролю/перегляду, а також реформування інституцій, які задіяні у державних закупівлях.

Економічний ефект

Економічні наслідки наближення законів та практики в сфері державних закупівель до відповідних законів та практики ЄС полягатимуть у наступному:

- Підвищення ефективності державних інвестицій в Україні (через нижчі, більш конкурентні цінові пропозиції), що має призвести до зростання урядових інвестицій (завдяки економії витрат на закупівлі);
- Перерозподіл державних ресурсів на користь більш ефективних компаній, особливо малих та середніх підприємств, які будуть розвиватися та реінвестувати в економіку;
- Менший рівень витрат завдяки дешевшій продукції компаній з ЄС та потенційне підвищення якості робіт,

товарів та послуг, що надаються в рамках державних закупівель;

- Підвищення обсягу торгівлі товарами та послугами, що надаються українськими підприємствами, які отримують контракти в рамках державних закупівель для країн ЄС.

Були отримані наступні розрахунки потенційної вигоди, отриманої внаслідок підвищеної ефективності (завдяки більшій прозорості) в Україні через прийняття *acquis*:

- Розрахунок обсягу державних закупівель – від 5 до 20 відсотків¹ ВВП;
- Існуючий показник участі у відкритих тендерах є порівняно низьким, в середньому він складає² лише 2.6 компаній на одну пропозицію (2005 рік). На торги з єдиним учасником припадало 15.3 відсотків³ загальної вартості закупівель;
- 11.4 відсотків⁴ запрошень (у вартісному виразі) – це запрошення подавати цінові пропозиції;
- 99.8 відсотків⁵ усіх контрактів (у вартісному виразі) припадає на вітчизняні компанії;
- Незважаючи на вимоги законодавства, понад 14 мільйонів доларів США⁶ бюджетних коштів все ще витрачаються взагалі без застосування ніяких процедур державних закупівель.

¹ Дослідження проекту ECORYS (2008 р.) Аналіз впливу угоди про вільну торгівлю між ЄС та Україною на стабільність торгівлі в рамках посиленої угоди; Центр соціальних та економічних досліджень (CASE) (2006 р.) Перспективи економічних стосунків між ЄС та Україною; CEPIS, IFW & ICPS (2006 р.) Перспективи поглибленої вільної торгівлі між Європейським союзом та Україною.

² Центр соціальних та економічних досліджень (CASE) (2006 р.) Перспективи економічних стосунків між ЄС та Україною

³ Програма ECORYS (2008 р.) Аналіз впливу угоди про вільну торгівлю між ЄС та Україною на стабільність торгівлі в рамках посиленої угоди

⁴ Там же.

⁵ Там же.

⁶ Центр соціальних та економічних досліджень (CASE) (2006 р.) Перспективи економічних стосунків між ЄС та Україною

Ключові питання

Враховуючи сферу застосування та важливість наслідків цих переговорів, зацікавлені сторони та учасники переговорів повинні визначитися з наступними ключовими питаннями:

Як швидко Україна може або має запровадити законодавство та практику ЄС в сфері державних закупівель?

Яку частку відповідного законодавства /практики ЄС має запровадити Україна (повністю або лише частку)?

Скільки часу слід надати Україні для відкриття її ринку державних закупівель для повної участі ЄС на основі національного режиму?

Чи слід передбачити винятки для яких-небудь секторів? На якій основі?

Режим, що існує в ЄС

Режим державних закупівель в ЄС спирається на ключові принципи прозорості, однакового справедливого ставлення, вільної конкуренції та відсутності дискримінації. Такий підхід забезпечує більш ефективне використання ресурсів уряду в ЄС, а також сприяє торгівлі та економічному росту.

Законодавча база

Отримання державних контрактів в ЄС (громадські роботи, надання товарів та послуг, що забезпечується державою) регулюється двома конкретними директивами, які стосуються класичного сектору (традиційні органи з надання контрактів) та комунального сектору (що стосується органів та структур, які діють в сфері постачання води, енергії, транспортного забезпечення та поштової служби).

Обсяг застосування цих директив залежить від категорії органів чи відомств з надання контрактів, відповідних контрактів, граничних значень та винятків. З метою забезпечення відповідності процесу державних закупівель відповідним загальним принципам, ці директиви визначають специфікації щодо контрактної документації, різні види закупівельних процедур, оголошень/інформування про торги та прозорості, критерії відбору та правила визначення переможця, який отримує контракт.

Ці директиви також передбачають проведення електронних закупівель, включаючи системи електронних комунікацій, динамічних закупівель та електронні торги. Правила щодо відповідних контрактів та надання оголошень про конкурси детально встановлюються окремими регламентами стосовно Словника з питань закупівель (Common Procurement Vocabulary - CPV) та стандартними формами публікацій.

Виконання вимог директив з питань закупівель вимагає адекватної спроможності забезпечити впровадження, включаючи відповідні адміністративні структури центрального рівня, щоб забезпечити виконання таких ключових функцій як формування політики/підходів, розробка проектів первинного та вторинного законодавства, забезпечення робочими засобами/інструментами, організація консультативних пунктів ("столів допомоги"), функції моніторингу, статистики та контролю для усіх аспектів державних закупівель. Більш того – замовники усіх рівнів повинні мати необхідні адміністративні засоби для дієвого забезпечення дотримання цих правил.

Також є ще три директиви, які присвячені корегуючим заходам в обох цих секторах і які містять вимоги щодо створення ефективних процедур перевірки/контролю для будь-яких дій або випадків бездіяльності замовляючих відомств / структур, які мають правові наслідки. Такі процедури мають забезпечити можливість проведення незалежних перевірок, а також повноваження щодо застосування тимчасових заходів та надання компенсації. Відповідні контролюючі органи повинні мати необхідну спроможність, щоб забезпечити дієвість усієї системи в цілому.

Законодавство ЄС в сфері державних закупівель

Директива 2004/17/ЄС [Директива про комунальні послуги] Європейського парламенту та Ради ЄС від 31 березня 2004 року, яка координує процедури закупівель структур, які діють в сфері постачання води, енергії, транспортного забезпечення та поштових послуг (30.04.2004).

Директива 2004/18/ЄС [Директива стосовно традиційного сектору] Європейського парламенту та Ради ЄС від 31 березня 2004 року щодо координації процедур надання контрактів на виконання громадських робіт, постачання товарів та послуг за рахунок держави (30.04.2004).

Регламент Комісії (ЄС) № 2151/2003 від 16 грудня 2003 року про зміни до Регламенту (ЄС) № 2195/2002 Європейського парламенту та Ради ЄС стосовно Словника з питань закупівель (CPV)

Регламент Комісії (ЄС) № 1564/2005 від 7 вересня 2005 року про затвердження стандартних форм для опублікування оголошень в рамках процедур державних закупівель відповідно до Директив Європейського парламенту та Ради ЄС 2004/17/ЄС та 2004/18/ЄС

Директива Ради ЄС 89/665/ЄЕС від 21 грудня 1989 року щодо узгодження законів, регламентів та адміністративних норм, які стосуються застосування процедур перевірки до процедури підписання контрактів на постачання товарів або послуг за державні кошти

Директива Ради ЄС 92/13/ЄЕС від 25 лютого 1992 року про узгодження законів, регламентів та адміністративних норм, які стосуються застосування правил Співтовариства стосовно процедур державних закупівель підприємствами, які працюють в сфері постачання води, енергії, транспортного забезпечення та в сфері телекомунікацій

Директива 2007/66/ЄС Європейського парламенту та Ради ЄС від 11 грудня 2007 року про зміни до Директив Ради ЄС 89/665/ЄЕС та 92/13/ЄЕС щодо підвищення ефективності процедур перевірки/контролю надання державних контрактів (які мають бути введені Державами - Членами ЄС у національне законодавство до 20 грудня 2009 року)

Загальний огляд режиму державних закупівель в ЄС

Сфера застосування

Правила проведення державних закупівель застосовуються у разі виконання наступних основних трьох передумов:

1. Орган, який здійснює закупівлю, є "орган або відомство - замовник" за визначенням, наведеним у правилах:

Організація - замовник	
Класичний сектор	"Організації / відомства – замовники" – це державні, регіональні або місцеві відомства або органи, які регулюються публічним законодавством, асоціації, сформовані одним або декількома такими відомствами, або одним або декількома таких органів, що регулюються публічним законодавством.
Комунальний сектор	"суб'єкти – замовники" – це відомства - замовники, державні підприємства, або ж будь-які інші органи (включаючи приватні організації), яким надані особливі або ексклюзивні права і які

здійснюють будь-які з наступних видів діяльності:

- Газ, опалювання та електрична енергія: надання або експлуатація фіксованих мереж з метою надання громадянам послуг, пов'язаних з виробництвом, транспортуванням або розподілом газу або теплової енергії; або постачання газу або теплової енергії для таких мереж.
- Водопостачання: надання або експлуатація фіксованих мереж з метою надання громадянам послуг, пов'язаних з виробництвом, транспортуванням або розподілом питної води; або постачання питної води у такій мережі.
- Транспортні послуги: надання або експлуатація мереж, які надають громадянам послуги в транспортній сфері – залізничний транспорт, автоматичні системи, трамваї, тролейбуси, автобуси або фунікулер.
- Поштові послуги: послуги, що охоплюють отримання, сортування, спрямування та доставляння пошти.
- Тверде паливо: Розвідування або видобування нафти, газу, вугілля або інших видів твердого палива.
- Морські або річкові порти та аеропорти: надання/забезпечення аеропортів, морських або річкових портів або інших терміналів перевізникам, які здійснюють перевезення повітряними, морськими або річковими шляхами.

Примітка: державні підприємства визначаються як будь-які підприємства, по відношенню до якого орган – замовник має переважний вплив через право власності, фінансової участі або через правила, які регулюють його діяльність.

2. Контракт – це будь-який контракт на проведення громадських робіт, надання послуг або товарів за рахунок державних коштів. У випадку контрактів змішаного типу (наприклад, контрактів на постачання товарів та на їх обслуговування), правила, що застосовуватимуться, згідно директиви будуть визначатися відповідно до домінуючого елемента цього контракту;
3. Розрахункова вартість контракту (без врахування ПДВ) дорівнює або перевищує відповідне фінансове граничне значення (в Євро).

	Товари	Послуги	Роботи
Класичний сектор	133,000	133,000	5,150,000
Комунальний сектор	412,000	412,000	5,150,000

Правилами передбачена чітка заборона навмисного “розколювання” контрактів на менші з метою зменшення їх вартості нижче граничного значення.

Існує ціла низка конкретних винятків щодо застосування директив про державні закупівлі:

Конкретні винятки /звільнення для контрактів:	
Класичний сектор	<ul style="list-style-type: none"> Для цілей надання дозволу органам – замовникам на надання або випробування телекомунікаційних мереж, або ж на надання громадянам однієї або декількох телекомунікаційних послуг; Контрактів, які вважаються секретними, якщо їх виконання має супроводжуватися спеціальними заходами забезпечення безпеки відповідно до законів, регламентів або адміністративних положень, діючих у відповідній Державі - Члені ЄС, або ж якщо цього вимагає захист важливих інтересів відповідної Держави - Члена ЄС; Придбання або оренда, з використанням будь-яких фінансових засобів, землі, споруджених будівель або іншого нерухомого майна або пов'язаних з нею відповідних прав; Придбання, розробка, виробництво або спільне виробництво програмного матеріалу, розрахованого на трансляцію трансляційними підприємствами, та контракти на надання ефірного часу; Арбітражні та посередницькі послуги; Фінансові послуги, пов'язані з випуском, продажем, купівлею або переданням цінних паперів або інших фінансових інструментів, зокрема операції органів – замовників, спрямовані на мобілізацію коштів або капіталу, та послуги центрального банку; Контракти з найму на роботу; Дослідницькі послуги та послуги з наукових розробок, крім тих випадків, коли вигоду отримує винятково установа – замовник, у власних інтересах та для цілей ведення власних справ, за умови повної компенсації чи розрахунку за надану послугу з боку установи – замовника.
Комунальний сектор	<p>Контракти на виконання робіт та надання послуг:</p> <ul style="list-style-type: none"> Укладені для цілей перепродажу або лізингу для третіх сторін; укладені для цілей здійснення діяльності, іншої, ніж передбаченої, або для цілей здійснення такої діяльності у третій країні; які є секретними або передбачають застосування спеціальних заходів безпеки; укладені згідно з відповідними міжнародними правилами; укладені з пов'язаним підприємством, спільним підприємством або з структурою – замовником, яка є частиною спільного підприємства. <p>Контракти щодо надання послуг:</p> <ul style="list-style-type: none"> придбання або оренда, із застосуванням будь-яких фінансових засобів, землі, збудованих будинків або іншого нерухомого майна або відповідних прав щодо цього майна; посередницькі послуги та послуги арбітражу; Фінансові послуги, пов'язані з випуском, продажем, купівлею або переданням цінних паперів або інших фінансових інструментів, зокрема операції органів – замовників, спрямовані на мобілізацію коштів або капіталу; Контракти щодо найму/працевлаштування; Дослідницькі послуги та послуги з наукових розробок, крім тих випадків, коли вигоду отримує винятково установа – замовник, у власних інтересах та для цілей ведення власних справ, за умови повної компенсації чи розрахунку за надану послугу з боку установи – замовника.

Закупівельні процедури

В процесі проведення тендеру, орган або відомство – замовник, або структура – замовник, зобов'язані дотримуватися передбачених для цього процедур:

Відкрита процедура – обмежень щодо застосування такої процедури нема. Будь-які зацікавлені сторони можуть подати свої пропозиції у відповідь на відповідне повідомлення, за умови виконання кваліфікаційних вимог/критеріїв органу або відомства - замовника, якщо такі вимоги або критерії передбачені. Ведення переговорів із сторонами, що подали пропозиції, не дозволяється.

Обмежена процедура - обмежень щодо застосування такої процедури нема. Будь-які зацікавлені сторони можуть заявити про свою зацікавленість, однак лише ті сторони, які задовольняють кваліфікаційним вимогам органу або відомства – замовника, отримують запрошення на участь у тендері. Ведення переговорів із сторонами, що подали пропозиції, не дозволяється.

Конкурсний діалог – Ця процедура може застосовуватися лише за обмежених обставин, переважно для комплексних контрактів, коли:

- Відкриті або обмежені процедури не дозволяють укласти контракт;
- Орган/відомство об'єктивно не здатне визначити технічні засоби, необхідні для задоволення власних потреб, та/або воно не є об'єктивно спроможним визначити правову/фінансову структуру проекту;
- Орган/відомство зосереджено на результаті контракту та дозволяє інновації щодо методів досягнення результатів через процес діалогу.

Усі зацікавлені сторони можуть заявити про свою зацікавленість, однак лише ті сторони, які задовольняють кваліфікаційним вимогам органу або відомства – замовника, отримують запрошення на участь у тендері. Протягом етапу "діалогу", учасники тендеру матимуть можливість обговорити усі аспекти контракту індивідуально з органом або відомством - замовником. Після того, як через діалог було знайдено рішення для задоволення узгоджених вимог, заключні учасники тендеру отримують запрошення в залежності від індивідуального рішення/пропозиції цих учасників. Після цього може бути визначена найкраща пропозиція, однак після подання пропозиції змінити щось буде дуже важко.

Процедури, які передбачають переговори – існує два види процедур, що передбачають переговори:

- Без попереднього оголошення, замовляючий орган або замовляюче відомство не зобов'язаний публікувати

повідомлення та може проводити переговори безпосередньо з будь-яким постачальником за власним вибором;

- У разі надання попереднього оголошення, орган або відомство - замовник зобов'язане опублікувати повідомлення. При цьому усі зацікавлені сторони можуть заявити про свою зацікавленість, однак для обговорення умов контракту будуть запрошені лише ті з них, хто відповідає критеріям відбору.

Ці Регламенти не встановлюють ніяких правил, які б регулювали проведення переговорів, що означає, що орган або відомство – замовник може, дотримуючись певних параметрів, встановлювати власні процедури для проведення переговорів та для подання пропозицій.

Інформування та прозорість

Контракти, на які поширюється дія цих Регламентів, підлягають обов'язковому опублікуванню в Офіційному журналі ЄС ("OJEU") з використанням відповідних стандартних форм ЄС та в межах відповідного періоду часу (52 днів – для відкритих процедур, 37 днів - для подання заяви про зацікавленість, 40 днів – для подання тендерних пропозицій у разі обмежених процедур, та 37 днів – для процедури конкурсного діалогу та для переговорної процедури).

Якщо кандидата було виключено або його заявка чи пропозиція виявилася прогашною на будь-якому етапі тендерного процесу, то відповідний кандидат має право на отримання пояснення протягом 15 днів після подання письмового запиту, у якому мають бути наведені причини його виключення або відхилення, а також, якщо подана цим кандидатом тендерна пропозиція була правильно оформлена – характеристики та відносні переваги учасника – переможця, а також ім'я переможця тендеру.

Критерії визначення переможців

Відомства / установи - замовники повинні визначати переможця конкурсу, який має отримати контракт, на основі наступних ознак:

4. Найнижча ціна: Тендерна пропозиція, яка передбачає найнижчу ціну, перемагає. При цьому інші складові тендерної пропозиції до уваги не приймаються; або
5. Тендерна пропозиція, найвигідніша в економічному відношенні (MEAT): при цьому можна враховувати не лише ціну, але й інші

фактори – такі як якість, технічна досконалість та поточні витрати на експлуатацію. У разі використання критерію економічної вигоди/економічних переваг (MEAT):

- Головні критерії визначення переможця тендеру для надання йому контракту (такі як "ціна, якість послуг, ризик для замовляючого органу або відомства, тощо") необхідно визначити або в оголошенні про проведення тендеру, або в тендерній документації; а також
- Питома вага кожного з критеріїв зазвичай також має бути визначена – як окреме точне число, або як відповідний діапазон (наприклад – "ціна: 30%-40%").

Інституційна база

Для впровадження директив з питань державних закупівель, уряд має виконати низку відповідних завдань та функцій, пов'язаних із закупівлями, включаючи наступні:

6. Первинні політичні та законодавчі функції
7. Вторинні політичні та регуляторні функції
8. функції міжнародної координації
9. функції моніторингу та контролю
10. дорадчі функції та функції експлуатаційної підтримки
11. інформаційні функції та публікації
12. функції професійної підготовки та зміцнення спроможності
13. функції розробки/планування та координації закупівель
14. функції з примусового забезпечення дотримання вимог та корегуючі заходи
15. централізовані закупівельні функції (не є обов'язковими або вимогою)

Ці Директиви не визначають організаційні структури Держав - Членів ЄС, необхідні для виконання цих завдань (за винятком, певною мірою, питання корегуючих заходів та компенсацій), однак більшість Держав - Членів ЄС мають центральні державні відомства з питань закупівель (хоч їх відповідні сфери відповідальності, функції та завдання відрізняються. Що стосується

нових членів ЄС, центральні державні закупівельні органи досягли⁷ значних успіхів у створенні систем державних закупівель, і такий підхід перетворився на переважну модель для імплементації.

Директива з питань компенсації та корегуючих заходів вимагає, щоб у кожній Державі - члені ЄС, учасники тендерів, чиї права були порушені, мали доступ до системи швидких, ефективних, прозорих та недискримінаційних перевірок/контролю та компенсаційних заходів.

Є дуже багато спільного між системами перевірок/контролю державних закупівель та відповідних корегуючих або компенсаційних заходів в різних Державах - членах ЄС, однак також є і багато відмінностей між цими системами.⁸

“більшість Держав - членів ЄС передбачає можливість подання прямої скарги до відомства - замовника, яке здійснило можливе порушення законодавства про державні закупівлі у якості безпосереднього або непрямого першого етапу перевірки. Однак можливість подання такої скарги не вважається першим етапом процесу перевірки, який вимагається відповідними Директивами ЄС. Тому існують розбіжності щодо того, чи є така скарга обов'язковим першим етапом процесу перевірки/контролю, та чи дійсно учасники тендерів використовують цю можливість на практиці, а також відмінності щодо процедурних деталей, таких як граничні терміни. Усі Держави - члени ЄС застосовують процедуру судової або квазі-судової перевірки (першої інстанції) для цілей перегляду/контролю рішень в сфері державних закупівель”.

⁷ Центральні структури державних закупівель та адміністративна спроможність Держав - Членів ЄС, SIGMA PAPER No. 40 (2007 p.)

⁸ Системи нагляду та корегування державних закупівель у Європейському Союзі, SIGMA PAPER NO. 41 (2007 p.)

Режим, що існує в Україні

В Україні обсяг державних закупівель складає 3-5 мільярдів доларів США, або 5-7 відсотків від ВВП. Разом з тим, дослідження, проведені в цій сфері, продемонстрували, що значна частина закупівель здійснюється без застосування дієвого конкурсного підходу, що вказує на ймовірність неефективного розподілу/надання фінансування.

Законодавча база

Базовий Закон України “Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти” був ухвалений в лютому 2000 року, після чого він багато разів змінювався. Разом з тим, цей закон був фактично скасований після прийняття Верховною радою України відповідного закону в березні 2008 року.

Цей закон був замінений Постановою Кабінету міністрів України № 921 від 7.10.2008 “Про затвердження положення про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти” (тобто про режим державних закупівель (надалі - РДЗ)).

На відміну від ЄС, в Україні не встановлені спеціальні правила для комунальних підприємств, і тому комунальний сектор має застосовувати відповідні правила РДЗ та регулюється цими правилами.

Загальний огляд режиму державних закупівель в Україні

Сфера застосування

Режим державних закупівель поширюється на контракти з надання товарів та послуг вартістю щонайменше 100 тис. грн., та на контракти з виконання робіт вартістю щонайменше 300 тис. грн., укладені з будь-якими державними відомствами та місцевими органами влади, державними підприємствами та приватними підприємствами, в яких частка державної власності складає більше 50%.

Існує низка винятків та звільнень, передбачених для контрактів, пов'язаних з державною таємницею та закупівлями для цілей оборони. Крім того, також діє спеціальна норма, за якою дія режиму державних закупівель не поширюється на особливі товари, роботи та послуги, та яка передбачає, що Кабінет міністрів у кожному конкретному випадку може визначати, які товари є товарами “спеціального призначення”.

Ця постанова не поширюється на цілу низку конкретних товарів, робіт та послуг:

Товари, роботи та послуги, на які не поширюється дія РДЗ:

- бланки цінних паперів і документи суворої звітності;
- державні нагороди України;
- документи про освіту державного зразка;
- послуги банків з приймання комунальних платежів, обслуговування поточних рахунків та розрахунково-касового обслуговування;
- послуги з авіап перевезення, автоперевезень, харчування, проживання, експлуатація спортивних споруд та спеціального обладнання для навчально-тренувальних зборів, спортивних змагань і заходів всеукраїнського та міжнародного рівня, придбання пально-мастильних матеріалів і фармакологічних засобів для збірних команд України;
- послуги з організації пожежної охорони об'єктів підрозділами Державної пожежної охорони;
- товари, роботи і послуги для надання гуманітарної допомоги Україною іншим державам;
- товари, роботи і послуги, пов'язані з ліквідацією надзвичайних ситуацій відповідно до окремих рішень Кабінету Міністрів України;
- електрична енергія, її передача та розподіл;
- товари, роботи і послуги, які закуповуються підприємствами для аварійного ремонту обладнання, що безпосередньо використовується для виробництва теплової енергії;
- ядерне паливо, неопромінені паливні елементи (твели) для ядерних реакторів;
- товари, роботи і послуги, пов'язані з організацією та проведенням офіційних державних та міжнародних заходів за окремими рішеннями Уряду;
- товари, роботи і послуги для забезпечення проведення заходів і офіційних прийомів за участю Президента України, Голови Верховної Ради України та керівництва Кабінету Міністрів України;
- товари, роботи і послуги, пов'язані із забезпеченням діяльності осіб, які охороняються державою, та функціонуванням режимних об'єктів;
- послуги з авіап перевезення офіційних державних, парламентських, урядових, дипломатичних делегацій;
- послуги з обслуговування в залах офіційних делегацій членів державних, парламентських, урядових, дипломатичних делегацій і працівників органів державної влади;
- адміністративні послуги, які надаються виключно органами виконавчої влади відповідно до законодавства;
- послуги і товари, ціни (тарифи) на які встановлюються органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, виконавчими органами сільських, селищних, міських рад відповідно до законодавства;
- наймання (оренда) нерухомого майна;
- придбання нерухомого майна;
- послуги з перевезення залізничним транспортом;
- послуги з підготовки фахівців, науково-педагогічних кадрів, підвищення кваліфікації, перепідготовки (післядипломна освіта) та підготовки робітничих кадрів за державним замовленням;
- поштові послуги, поштові марки та марковані конверти;
- послуги з транспортування, розподілу та постачання природного газу;
- природний газ;
- протезно-ортопедичні вироби;
- ортопедичне взуття;
- технічні засоби реабілітації інвалідів, послуги з їх ремонту та комплектувальні вироби до них;
- протезно-ортопедичні послуги і послуги з реабілітації, лікування та оздоровлення інвалідів (у тому числі спинальних);
- твори образотворчого мистецтва: живопис, графіка, скульптура, а також твори декоративно-прикладного та народного мистецтва для поповнення Державного музейного фонду;
- книги, періодичні видання та інші документи, зафіксовані на папері, магнітній, кіно- і фотоплівці, оптичних дисках або інших носіях інформації для поповнення бібліотечних фондів;
- товари і послуги для створення нових постановок (концертів), виготовлення вихідних фільмових матеріалів, аудіовізуальних творів;
- телекомунікаційні послуги, в тому числі з ретрансляції радіо- і телесигналів (за винятком послуг мобільного зв'язку та послуг Інтернет-провайдерів);
- товари і послуги, пов'язані з розробленням дизайну, виготовленням захищеного паперу, банкнот і монет;
- послуги, закупівля яких здійснюється з метою забезпечення виконання державного бюджету в частині здійснення державних запозичень, обслуговування і погашення державного боргу;
- товари, роботи і послуги, закупівля яких здійснюється замовниками, розташованими за межами України;
- товари і послуги, які закуповуються для безпосереднього проведення виїзних гострольних заходів творчих колективів та виконавців;
- товари, роботи і послуги, які закуповуються органами, установами, навчальними закладами та підприємствами кримінально-виконавчої системи у підприємств кримінально-виконавчої системи;
- централізоване водопостачання, водовідведення та обслуговування каналізаційних систем;
- централізоване постачання теплової енергії;
- юридичні послуги, пов'язані із здійсненням захисту прав та інтересів України під час розгляду справ у закордонних юрисдикційних органах;
- закупівля науково-технічних, науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, що пройшли конкурсний відбір згідно з порядком проведення конкурсів наукових проєктів.

Процедури закупівлі

В процесі проведення тендеру орган або відомство - замовник застосовує одну з наступних процедур:

Відкрита процедура торгів – відкрита процедура є основною процедурою, яка застосовується у разі відсутності конкретних обставин, які виправдовують застосування інших процедур;

Обмежена процедура закупівлі – така процедура застосовується лише у тих випадках, коли внаслідок складного або спеціалізованого характеру контракту існує лише дуже обмежена кількість потенційних учасників. Якщо така процедура застосовується до контрактів вартістю понад 100 тис. Євро, то необхідно отримати попередній дозвіл уповноваженого відомства. При цьому лише запрошені учасники торгів (щонайменше – два) отримують право подати тендерні пропозиції;

Двоступеневі торги – Ця процедура може бути застосована лише в тих випадках, коли:

- відповідні товари, послуги та роботи не можна достатньо чітко визначити заздалегідь;
- усі тендерні пропозиції, подані учасниками торгів, в рамках відкритих торгів були відхилені замовником, тому що запропонована ціна або пропозиції не відповідали вимогам тендерної документації;
- виконуються будівельні роботи, які є повторенням попередніх будівельних робіт, що були проведені в рамках торгів з обмеженою участю;
- необхідно провести наукові дослідження, експерименти або роботи з наукових розробок, надати консультативні та інші особливі послуги.

Перший крок передбачає подання попередніх пропозицій без ніякого зазначення ціни. Після цього проводиться обговорення з учасниками торгів та розробляються та встановлюються технічні специфікації та критерії визначення переможця. Учасники торгів, чиї попередні пропозиції не були відхилені, отримують запрошення подати остаточні тендерні пропозиції із зазначенням ціни.

Відкриті торги із зменшенням ціни – Ця процедура може бути застосована лише до стандартних товарів та послуг, у разі якщо вартість договору перевищує 200 тис. грн. Такий тендер здійснюється як відкриті торги, при чому єдина відмінність полягає у тому, що подання пропозицій здійснюється у два етапи. На першому етапі подаються попередні тендерні пропозиції без зазначення ціни. На другому етапі учасників попередніх торгів, які були відібрані після першого етапу, запрошуються до подання заключних тендерних пропозицій, із зазначенням ціни. Після цього відбувається

зворотний аукціон, під час якого учасникам торгів пропонують скорегувати їх цінові пропозиції в сторону зменшення.

Запит цінових пропозицій (котирування) – Ця процедура може бути застосована лише до стандартних товарів та послуг, за умови, що вартість договору не перевищує 200 тис. грн. До участі в торгах запрошуються щонайменше три учасники, при чому єдиним критерієм визначення переможця ж найнижча ціна.

Процедура закупівлі у одного учасника – Для цієї процедури закупівель не передбачені обмеження щодо вартості договору, однак застосовувати цю процедуру можна лише у наступних випадках:

- закупівля творів мистецтва та закупівлі, пов'язані з об'єктами інтелектуальної власності;
- відсутність конкуренції;
- необхідність здійснення додаткових закупівель товарів або послуг у разі, якщо зміна постачальника призвела б до зміни характеристик таких товарів або послуг;
- будівельні роботи, коли деякі з цих робіт не можна було передбачити. Такий додатковий договір не повинен мати вартість, що перевищує 50% вартості первинного контракту;
- закупівельний договір, укладений із переможцем архітектурного конкурсу;
- закупівля для задоволення негайних потреб, пов'язаних із особливими економічними або соціальними обставинами, включаючи надзвичайні ситуації.

Інформування та прозорість

Діючий режим державних закупівель вимагає від відповідних органів опублікування щорічних повідомлень про заплановані процедури закупівель та опублікування окремих тендерних пропозицій на основі встановленої структури та в межах граничних строків (45 днів для відкритих торгів, 30 днів для торгів з обмеженою участю, 30 днів для двоступеневих торгів, 15 днів – для відкритих торгів із зменшенням ціни, та 5 днів для запитів на цінові пропозиції).

Ці повідомлення повинні бути опубліковані в офіційному виданні – у Віснику державних закупівель, який видається Міністерством економіки, а також мають бути розміщені на веб – порталі з питань державних закупівель (www.tender.me.gov.ua).

Процедура конкурсних торгів не може розпочатися до опублікування оголошення у Віснику державних закупівель та його розміщення на порталі з державних закупівель, крім процедур торгів з обмеженою участю, запитів цінових пропозицій (котирувань) та закупівель у одного учасника.

Для тендерів/договорів з високою вартістю (для товарів – понад 200 тис. Євро, для послуг – понад 300 тис. Євро та для робіт – більше 500 тис. Євро), які вважаються такими, що мають міжнародний інтерес, такі повідомлення також повинні бути опубліковані у відповідних міжнародних бюлетенях та на Інтернет сторінках.

Критерії визначення переможця

Критерії визначення переможця (для будь-яких договорів) повинні враховувати:

- ціну;
- час постачання товарів, виконання робіт та надання послуг;
- якість та функціональні характеристики, екологічність;
- послуги після продажу;
- форми оплати;
- робочі видатки;
- передання технологій та навчання управлінського, наукового та виробничого персоналу з використанням місцевих ресурсів, включаючи засоби виробництва, робітників та матеріали виробництва товарів, виконання робіт та надання послуг, запропонованих замовником.

У разі застосування не лише цінових критеріїв, для цілей процесу оцінювання, ці критерії слід визначити у ціновому виразі, або інакше визначити їх питому вагу з метою визначення їх відносної важливості. На долю цінового фактору не може припадати менш ніж 70% загальної оцінки.

Оцінка тендерних пропозицій та прийняття відповідних рішень має відбуватися не пізніше 30 днів після офіційного відкриття тендерних пропозицій.

Процедури нагляду та контролю

Як вибір процедури, так і рішення не прийняти яку-небудь тендерну пропозицію, не підлягають оскарженню. Всі інші скарги мають бути подані протягом 15 днів після дати, на яку були встановлені підстави для порушення справи. Отримання скарги матиме результатом призупинення процедури закупівлі на період до 15 робочих днів. Усі учасники торгів мають бути попереджені про це протягом трьох днів.

У випадках, коли порушення були виявлені після завершення тендерного процесу, Міністерство економіки може прийняти рішення про скасування результатів відповідного тендеру та розпочати тендерний процес знову.

Інституційна база

Департамент державних закупівель (ДДЗ)

Функції відомства з питань державних закупівель покладені на Департамент державних закупівель (ДДЗ) при Міністерстві економіки. Цей департамент був призначений у якості уповноваженого центрального відомства для координації закупівель товарів, робіт та послуг. Цей департамент не є незалежною установою.

Функції ДДЗ також включають наступні функції щодо розвитку державних закупівель:

- Звітування – складання та подання різноманітних звітів Кабінету міністрів, Верховній Раді та Рахунковій Палаті; надання пояснень щодо процедур державних закупівель; організація навчання в сфері державних закупівель; міжнародна співпраця та підтримка участі вітчизняних виробників у тендерах в рамках державних закупівель поза межами України;
- Контроль та нагляд – відповідає за збирання інформації про заплановані процедури та тендери в рамках державних закупівель, активно приймає участь в ухваленні процедур закупівель, які не є відкритими торгами, та розглядає скарги, подані учасниками до завершення закупівельного процесу;
- Забезпечення дотримання вимог законодавства – перевірки підрозділів, що здійснюють видатки, та у разі виявлення порушень режиму проведення державних

закупівель, які передбачають застосування відповідних заходів – має повноваження працювати разом з правоохоронними органами. Крім того, департамент тісно співпрацює з Антимонопольним комітетом України в сфері виявлення порушень законодавства з тим, щоб забезпечити захист економічної конкуренції в сфері державних закупівель. Також департамент співпрацює з державними органами, які задіяні у боротьбі з корупцією в сфері державних закупівель.

Вісник державних закупівель

Видавництво “Вісник державних закупівель” – це підприємство при Міністерстві економіки, яке знаходиться на самофінансуванні. Його основні напрямки діяльності – це видання Вісника державних закупівель та відповідних методологічних настанов. Цей Вісник – це щотижневий видання, в якому друкують оголошення про проведення торгів в рамках державних закупівель, із накладом приблизно 1000 екземплярів на тиждень. Крім того, це видавництво також видає та підтримує інформаційний портал в Інтернет, на якому розміщуються електронні копії оголошень. Приблизна кількість передплатників цього видання та його Інтернет - версії складає 10 тисяч (примірники цього видання також надходять і до громадських бібліотек).

Консультативно-методологічна рада з питань державних закупівель

Консультативно-методологічна рада з питань державних закупівель була заснована ДДЗ та є переважно дорадчим та методологічним органом. В цій Раді задіяні заступники міністрів економіки, фінансів, юстиції, Голова державного контрольно-ревізійного управління, державного казначейства, антимонопольного комітету, державної інспекції по цінам, та, за погодженням, заступники голови рахункової палати, члени комітету Верховної Ради з економічних питань та комітету з питань боротьби з корупцією. Основні функції ради полягають в розгляді документів, які мають відношення до будь-яких суперечок, які виникли до підписання договору, а також погодження процедур, пов'язаних із застосуванням процедур закупівлі у одного учасника, закупівель або торгів з обмеженою участю.

Органи, які відповідають за дотримання правил здійснення державних закупівель

1. Державне контрольно-ревізійне управління: контролює дотримання режиму державних закупівель відомствами - замовниками. Крім того, управління складає протоколи про адміністративні порушення, які потім подаються правоохоронним органам, а також виконує інші функції, визначені відповідно до законодавство України.
2. Державне казначейство: контролює прийнятність договору з державних закупівель та забезпечує його відповідність протоколу Тендеру. Крім того, Казначейство має право подавати відповідні матеріали правоохоронним органам, а також виконує й інші функції, визначені відповідно до законодавства України.
3. Державний комітет статистики: збирає інформацію, пов'язану з результатами проведення державних закупівель, та затверджує форми, які необхідні для виконання цього завдання, а також виконує й інші функції, визначені відповідно до законодавства України.
4. Антимонопольний комітет України: розробка та організація заходів, спрямованих на створення конкурентного середовища в сфері державних закупівель. Антимонопольний комітет також відповідає за забезпечення дотримання законодавства, яке пов'язане із забезпеченням добросовісної економічної конкуренції в сфері державних закупівель.
5. Правоохоронні відомства: забезпечують дотримання РДЗ в межах власної компетенції.

Питання для обговорення

Для того, щоб з'ясувати ключові питання, зацікавлені сторони та учасники переговорів повинні проаналізувати існуючі розбіжності між режимом державних закупівель, що діє в Україні, та відповідним режимом ЄС. Лише після проведення такого аналізу зацікавлені сторони зможуть сформулювати власну індивідуальну позицію для обговорення на національному рівні наступних питань:

- Як швидко Україна може або має впровадити законодавство та практику ЄС?
- Яку частку законодавства/практики країн ЄС має ухвалити Україна (цілком або частку)?
- Скільки часу слід надати Україні для того, щоб відкрити свій ринок державних закупівель для повної участі в ньому країн ЄС на основі національного режиму?
- Чи слід передбачити винятки для деяких секторів? На якій основі?

Можливості

Одним з головних аспектів, який необхідно враховувати під час пошуку відповіді на ключові питання щодо того, як скоро та в якому обсязі Україна має впровадити закони ЄС в сфері державних закупівель, застосувати відповідні методи та забезпечити взаємний доступ до ринку – це питання вигоди, яку можна буде отримати в результаті цих заходів. Зацікавлені сторони можуть підтримати більш глибоку інтеграцію, якщо очікувана вигода для них буде значною. З метою оцінки вигоди, кожна група зацікавлених сторін має розглянути цілий діапазон вигод та витрат:

Здійснити реалістичну оцінку того, які товари, послуги та роботи українські підприємства могли б надавати державним органам країн ЄС та оцінити їх вартість.

Обсяг державних закупівель в ЄС оцінюється на рівні 382 мільярдів Євро (2006 р.)⁹, що може означає нові можливості для розвитку торгівлі з Україною. Зацікавлені сторони повинні точно визначити, які сектори в Україні могли б скористатися з можливостей отримання контрактів в рамках державних закупівель та в яких країнах, у разі забезпечення національного режиму. Крім цього, надання взаємного доступу також впливатиме на українські підприємства, які зараз мають відповідні вітчизняні контракти та які від цього відчують конкуренцію з боку країн ЄС. Тому також необхідно провести розрахунки щодо того, в яких галузях європейські компанії ймовірно зможуть скласти конкуренцію українським та впливати на Україну.

⁹ База даних Eurostat, 2008 р.

Отримати розрахунки підвищення рівня ефективності витрачання державних коштів

Враховуючи, що в Україні в середньому лише 2.6 підприємств подають пропозиції у розрахунку на один відкритий тендер, 26 відсотків усіх контрактів надаються в рамках тендерів з єдиним учасником або запрошення до участі у тендері для одного учасника, та враховуючи, що понад 14 мільйонів доларів США витрачається в рамках контрактів щодо державних закупівель, які укладаються без дотримання процедури державних закупівель, рівень конкуренції на українському ринку державних закупівель є обмеженим. Зацікавлені сторони повинні отримати розрахунки наслідків впровадження законів та практики ЄС в сфері державних закупівель в Україні на ефективність (з точки зору як ціни, так і якості) використання державних коштів.

Відповідне законодавство

Іншим фактором, який необхідно врахувати для цілей визначення того, як швидко та в якому обсязі слід впроваджувати законодавство ЄС в сфері державних закупівель, є різниця між відповідною існуючою законодавчою базою України та законодавчою базою ЄС, а також очікувана “легкість” розробки та прийняття необхідного законодавства:

Оцінити ті зміни, які необхідно внести до українського законодавства для забезпечення його відповідності законодавству ЄС з питань державних закупівель.

Незважаючи на те, що після загального огляду відповідного законодавства ЄС та існуючого українського законодавства може скластися враження, що структура та зміст Постанови № 921 та Директив 2004/17/ЄС та 2004/18/ЄС є подібними, необхідно провести більш детальний та точний аналіз конкретних змін, які необхідно внести. Також слід здійснити оцінку тих дій, які необхідно здійснити з тим, щоб забезпечити відповідність українського законодавства іншим директивам ЄС, щоб скласти перелік чітких кроків, які необхідно зробити, із зазначенням рівня відповідності, якого можна буде досягти внаслідок здійснення кожного такого кроку.

Спираючись на результати такого аналізу необхідних кроків та рівня відповідності, слід оцінити рівень “легкості” здійснення кожного кроку з урахуванням політичної реальності.

Враховуючи, що останній закон про державні закупівлі (лютий 2000 р.) в Україні Верховна Рада змінювала дев'ять разів, поки він став нереалізуємым та був скасований у 2008 р., також слід оцінити ймовірну легкість прийняття необхідного законодавства Верховною Радою. Крім того, також слід оцінити політичну волю різних міністерств та урядових відомств, оскільки їх бажання пропонувати та відстоювати відповідне законодавство також впливатиме на законодавчий процес.

Інституції

Дотримання законодавства в сфері державних закупівель вимагає наявності ефективної інституційної бази. Наскільки швидко та в якому обсязі Україна зможе впровадити законодавство ЄС в сфері державних закупівель залежатиме від інституційного розвитку, необхідного для створення ефективних інститутів, що в свою чергу залежатиме від існуючої інституційної бази та її подальшого розвитку, який може виявитися необхідним за законодавством ЄС:

Оцінити відмінності між існуючою інституційною базою України та базою, якої вимагають Директиви ЄС

Незважаючи на те, що законодавство ЄС не встановлює чітко, яка інституційна база необхідна для цілей державних закупівель (насправді відповідні інституційні бази деяких Держав – членів ЄС відрізняються між собою), відповідні дослідження продемонстрували, що застосування підходу на основі “передових методів” новими членами ЄС не лише гарантував виконання вимог цих директив, однак також забезпечив найбільше підвищення рівня ефективності в сфері державних закупівель. Більш того - існує необхідність в дослідженні відносин між існуючими інститутами, щоб забезпечити виконання вимог цих Директив щодо незалежності, недопущення конфлікту інтересів та забезпечення достатнього механізму контролю та компенсацій у разі подання скарг.

Спираючись на результати зазначеного вище аналізу, скласти перелік необхідних змін, які треба внести до існуючої інституційної бази, включаючи створення будь-яких нових органів.

Швидкість та глибина впровадження законодавства ЄС в сфері державних закупівель також буде залежати від ступені інституційного розвитку, необхідного для забезпечення відповідності та виконання всіх зобов'язань, особливо якщо необхідно створювати нові інститути.

Оцінка інституційного законодавства, необхідного для забезпечення ефективного впровадження

Після створення необхідних інститутів, їм треба надати необхідні повноваження та забезпечити структурами, які б дозволили їм ефективно виконувати свої завдання. Це означає, що кожний з інститутів та органів, які задіяні у цьому процесі, для виконання своїх завдань повинен мати відповідну правову підтримку/правове забезпечення. Тому необхідно оцінити необхідні правові повноваження цих інститутів. Також слід оцінити наявність політичної волі, необхідної для затвердження таких повноважень, щоб оцінити ступінь реалістичності поставлених завдань.

Адміністративна спроможність

І останнім фактором, який слід враховувати в процесі розгляду ключових питань щодо того, в якому обсязі та як швидко слід впроваджувати закони ЄС в сфері державних закупівель, методи та забезпечувати взаємний доступ, є

адміністративна спроможність уряду та політиків не лише впроваджувати необхідні зміни, але й дотримуватися відповідних правил та користуватися перевагою внаслідок отриманої вигоди. Для оцінки вимог щодо адміністративної спроможності, кожна група зацікавлених сторін має зробити наступні кроки:

Оцінити наявність технічних експертів, які спроможні розробляти та впроваджувати правила європейського типу

Здатність (та відповідна обізнаність) як урядових, так і неурядових зацікавлених сторін, розвивати законодавство, впроваджувати відповідні правила та здійснювати моніторинг дотримання вимог впливатиме на обсяг та темпи впровадження європейських правил. Відповідну оцінку можна отримати лише у світлі детально визначених вище законодавчих та інституційних вимог.

Оцінку потреб у навчальній підготовці необхідно провести для уряду та підприємств державної форми власності.

Правила щодо державних закупівель необхідно застосовувати до широкого кола органів влади на центральному, регіональному та місцевому рівні, а також підприємств державної форми власності. Усі відповідні органи потребуватимуть поглибленої навчальної підготовки з питань застосування цих нових правил. Обсяг цієї роботи буде залежати від поточної практики та методів, а також усвідомлення ключових принципів відкритості державних закупівель.

Рівень політичної волі та усвідомлення

Впровадження законодавства ЄС вимагатиме надання фінансування з метою поліпшення адміністративної спроможності та створення ефективної адміністративної та інституційної структури. Вартість цих заходів можна оцінити, однак фактична глибина та швидкість впровадження залежатиме від того, скільки коштів матиме для цього уряд, а також від політичної волі виділити ці кошти саме на ці цілі. Тут багато буде залежати від політичної волі та усвідомлення політиками вигідності застосування цього нового підходу.